

Rotterdam, Dominicus-Kerk

Mijn naam is Susan Lammers, directeur bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Ik wil u bedanken dat ik deel van uw verrassing voor vanmiddag mag zijn. Namens minister Bussemaker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zal ik zo deze Dominicus-kerk of City-kerk Het Steiger aanwijzen als rijksmonument. Maar eerst een paar woorden voor we tot de officiële handeling over gaan.

Stad en religie

In de stad Rotterdam zijn in de Tweede wereldoorlog 32 kerken verloren gegaan en in de tijd daarna tot nu, zijn er nog eens 23 kerken gesloopt. De schade door het bombardement van mei 1940 is natuurlijk veel groter dan alleen het religieus erfgoed. Een heel groot deel van de binnenstad werd verwoest. Direct daarna ging u in Rotterdam al aan de slag met de wederopbouw van de stad vanuit de Rotterdamse handen uit de mouwen mentaliteit.

En ook nu staan we voor een enorme opgave. We zijn vandaag te gast bij de viering van

het 800 jarig bestaan van de Dominicaner orde in Nederland en 600 jaar aanwezigheid van de Dominicanen in Rotterdam – maar dat neemt niet weg dat op grote schaal kloosters en kerken in het land leeg komen te staan. Naar verwachting meer dan 2000 in 10 jaar tijd. Dat is een enorme opgave.

Vandaar dat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed de **Agenda Toekomst Religieus Erfgoed** is gestart.

Een brede coalitie van dertig kerkelijke, bestuurlijke, wetenschappelijke en maatschappelijke partijen heeft in 2014 in Amersfoort deze agenda van 7 punten ondertekend. Met elkaar proberen we te zoeken naar nieuwe bestemmingen voor kerken, die leeg staan of in de nabije toekomst leeg komen te staan. Tegelijkertijd kijken we ook naar kerken die nog wel in religieus gebruik zijn om te bezien hoe die aangepast kunnen worden aan de moderne tijd. Want zoals burgemeester Aboutaleb zojuist zei, de spiritualiteit verdwijnt niet uit de samenleving.

Een voorbeeld: vorige week was ik te gast bij de Tafel van XII bij de Nieuwe Poort, die dezer dagen in Rotterdam opent. Met bankiers, advocaten, een gevangenisdirecteur, een dominee en een pastor, lazen we Johannes 20, het opstandingsevangelie. Wat mij zo raakte was hoe zij, Maria, als mens gezien werd, met haar verdriet, dat er mocht zijn.

Als Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed bekijken we echter kerken en kloosters vanuit het perspectief van cultuurhistorische waarden.

Religieuze iconen als kerken en kathedralen hebben waarde voor gelovigen en niet-gelovigen. Het zijn bakens in een stad of dorp en plekken van samenkomst en verbondenheid.

Deze kerk biedt rust in het hart van de drukke stad, die Rotterdam is, een plek voor contemplatie, om in liefde stil te staan bij het hart van de ander.

Wederopbouw

De minister van OCW wijst nog maar hoogst zelden rijksmonumenten aan. Dat doen we alleen nog maar in enkele zogenaamde aanwijzingsprogramma's.

Deze aanwijzing maakt deel uit van het aanwijzingsprogramma Wederopbouw dat de periode 1940-1965 beslaat. In de wederopbouwtijd werden maar liefst 2,5 miljoen bouwwerken gerealiseerd. Uit dit enorme bouwvolume heeft de rijksdienst, samen met anderen, 189 echte toppers uit heel Nederland geselecteerd, iconen en toonbeelden van de wederopbouw. Het zal u niet verbazen dat Rotterdam met 26 monumenten heel goed scoort. De wederopbouw van Nederland startte tenslotte in Rotterdam.

Deze kerk

Architectenbureau Kraayvanger is verantwoordelijk voor ontwerp en realisatie van deze kerk. Zij maakten veelvuldig gebruik van beton, een van de kenmerken van de wederopbouwarchitectuur. Chris Knol, de architect, is helaas overleden, maar zijn echtgenote en dochters zijn er vandaag wel bij.

En wat iedere bezoeker van deze kerk onmiddellijk opvalt is de rijke toepassing van kunst zoals het natuursteenmozaïek van Theo Mols en de prachtige glas- in- beton wand van Berend Hendriks waardoor we naar binnen zijn gegaan. Kunst toegepast in het gebouwde is een ander belangrijk kenmerk van de wederopbouwperiode. De gebroeders Kraaijvanger hebben samen met bijvoorbeeld de architecten Broek en Bakema voor een groot deel het uiterlijk van het naoorlogse Rotterdam bepaald; de Doelen, het Stationspostkantoor en de Amsterdamse bank aan de Blaak zijn bijvoorbeeld van hun hand. Toonbeelden voor de wederopbouw van Rotterdam en voor Nederland.

Jonge monumenten

Dit zijn heel jonge monumenten. Ons erfgoed geeft de toekomst een verleden. En door aanwijzing als rijksmonument geven we het verleden een toekomst.

Op dit moment inventariseren we erfgoed van na 1965. Niet alleen 17^e-eeuwse grachtenpanden zijn straks rijksmonument maar ook bloemkoolwijken in nieuwe steden.

Als het gaat om ontwikkelingen in de toekomst en de beoordeling van religieus erfgoed, is het logisch om niet alleen katholieke en protestantse kerken en synagogen te beschouwen als ons cultureel erfgoed en hen te willen behouden voor de toekomst, maar ook hindoeïstische tempels en moskeeën.

Ik hoop u tegen die tijd opnieuw te ontmoeten.

Zo ver is het nog niet. Eerst even terug naar het heden.

We gaan nu over naar het formele moment van de aanwijzing.

Ik wil burgemeester Aboutaleb, mevrouw Miep in 't Veen van het parochiebestuur en namens de Dominicanen pater Ben Vocking vragen op het podium te komen om het aanwijzingsbesluit te overhandigen.

Daar hoort ook een rijksmonumentenbordje bij. Hiermee krijgt de kerk het herkenningsteken als rijksmonument.

Proficiat!

Susan Lammers

T: [033 421 72 21](tel:0334217221)

M: [06-18607303](tel:0618607303)

Twitter: @susanlammers